

Toolbox Leraar+

Professionalisering en loopbaan

Burning box

Een teamoefening als kick-off van een professionaliseringstraject, gericht op het creëren van een burning platform of gedeelde urgentie in het team

Deze oefening is bedoeld als een **kick-off van een professionaliseringstraject** voor een schoolteam. De centrale doelstelling is het creëren van een ‘burning platform’ of gevoel van gedeelde urgentie bij het team. Waarom is het noodzakelijk dat we op dit thema inzetten? Welke impact kan de professionalisering hebben? Hoe sluit het aan bij onze behoeften?

FASE 1: Introductie en framing (45 min.)

Doel	Wat en hoe?
<p>De schoolleider/begeleider introduceert het thema en het belang van bijhorende professionalisering, onderbouwd door wetenschappelijke evidentie en inspirerende verhalen en voorbeelden.</p>	<p>Start met een introductie van het thema en waarom dit thema (en professionalisering hieromtrent) belangrijk is voor de organisatie, het onderwijs en voor de leerlingen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geef heldere argumentatie en focus op de WHY: waarom is dit thema relevant en willen we erop inzetten? Link dat aan de visie/missie van de school. • Staaf met data, wetenschappelijke evidentie, kaders, theorieën. Je kan je bijv. richten op: <ul style="list-style-type: none"> – Waar staan we in vergelijking met andere gelijkaardige scholen? – Wat weten we over interventies met impact omtrent dit thema? – Toon bijv. eenvoudige grafieken, één of twee kerninzichten uit onderzoek. Laat het team zelf eventueel de cijfers raden vooraleer je ze toont. • Staaf met inspirerende, actuele voorbeelden of casussen waarin het thema een rol speelt. (Zoveel mogelijk in een vergelijkbare context.) Denk hierbij bijv. aan: <ul style="list-style-type: none"> – Laat een ervaringsdeskundige diens verhaal brengen, met Q&A, of breng hen samen in een soort van panelgesprek. – Toon video's of korte clips met testimonials. – Vertel zelf een verhaal. – Laat de leraren een inspirerende case lezen. <p>Eventueel kan je het team al actief aan de slag laten gaan, bijv. door een aantal verhalen af te drukken en uit te hangen → het team loopt rond, leest, noteert eventuele vragen en opmerkingen. Indien mogelijk, kan je ook voorafgaand (met een deel van het team) een bezoek brengen aan een inspirerende school die al met het thema aan de slag is.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leg het doel van de sessie uit: we willen een start maken (kick-off) van het professionaliseringstraject, openheid creëren, de motivatie aanwakkeren, ... Ik wil samen met jullie nadenken over: wat betekent dit thema voor ons, en wat kan bijhorende professionalisering voor ons betekenen?

FASE 2: Aan de slag met het team (60min., inclusief 10min pauze)

Doel	Wat en hoe?
<p>Via één of meerdere oefeningen wordt de 'brug gemaakt' naar: wat betekent dit thema voor mij/onze school? Welke impact kan dit hebben, welke kansen zien we (micro, meso, macro)? Zijn er eventuele bezwaren en bezorgdheden omtrent het thema?</p>	<p>Kies één of meerdere oefeningen uit onderstaande suggesties, die het meest aansluiten bij het centrale thema waarrond je werkt, bij jou als begeleider, bij je school en/of het team, en die passend zijn binnen de tijd die je hebt voorzien. Je kan het hele team met dezelfde oefening(en) aan de slag laten gaan, of je kan ervoor kiezen om verschillende subgroepjes met verschillende oefeningen aan de slag te laten gaan.</p> <p>Als meerdere groepen met dezelfde oefening aan de slag zijn gaan, is het waardevol om de tijd te nemen om gelijkenissen en verschillen in de antwoorden/inzichten die de groepjes formuleerden achteraf plenair te bespreken. Eén groepje start bijvoorbeeld met het presenteren van diens antwoorden, en de volgende groepjes presenteren telkens (minstens) 1 gelijkaardig antwoord, (minstens) 1 aanvullend antwoord, en, indien van toepassing, (minstens) 1 antwoord dat verschilt van een antwoord dat door een vorige groep werd geformuleerd.</p> <p>Als subgroepjes met verschillende oefeningen aan de slag zijn gegaan, bouw dan zeker voldoende tijd in om de groepjes achteraf aan elkaar hun 'opbrengsten' te laten presenteren. Je kan dit plenair doen, of a.d.h.v. de Jigsaw-methode: bij de start maak je subgroepen van bijv. 5 leraren, aangezien je 5 oefeningen hebt voorbereid. De groepjes kiezen zelf welk lid bij welke oefening aansluit. Als de oefeningen afgelopen zijn, komen ze terug samen in hun oorspronkelijk subgroepje om te vertellen wat ze in de verschillende oefeningen geleerd hebben.</p>
<p>OEF1: Impactoefening</p> <p>Doel: Reflecteren over de impact die het thema kan hebben in onze school.</p>	<p>Werkwijze: Laat teamleden eerst individueel en vervolgens in duo of kleine groepjes nadenken over volgende vragen (niet alle richtvragen moeten benut worden):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor welke (concrete) leerling(en) uit mijn klas (nu of het verleden) zou dit een verschil maken? <ul style="list-style-type: none"> - Waarom? Wat heeft die leerling gemist, niet gekregen, ... Welke nood heeft/had die leerling? Welk probleem van die leerling zou hierdoor kleiner worden of zijn? - Welk verschil? Omschrijf concrete impact en denk door in de toekomst. Hierdoor zal de leerling op korte termijn..., wat er op lange termijn voor zal zorgen dat.... • Welke positieve impact zal deze professionalisering en de bijhorende verandering op mezelf als leraar hebben? <ul style="list-style-type: none"> - Op mijn welbevinden, op mijn engagement, op mijn doelmatigheidsbeleving, op mijn professionele identiteit (zelfbeeld, zelfwaardering, taakopvatting, toekomstperspectief en beroepsmotivatie), ... - Omschrijf concreet een moment of manier waarop anderen aan jou de positieve impact zullen merken. - Omschrijf concreet welk gedrag je dan laat zien. • Welke positieve impact zal deze professionalisering en de bijhorende verandering op ons als team/school hebben? <ul style="list-style-type: none"> - Op onze professionaliteit en onderwijskundig handelen, op onze collectieve doelmatigheidsbeleving, op de cultuur, op onze visie, op onze positie ten aanzien van 'concurrerende' scholen, op onze aantrekkingskracht ten aanzien van (startende) leraren (employer branding), ...

	<ul style="list-style-type: none"> • Dream big: Stel dat alle scholen in de stad/gemeente, in het land dit als speerpunt zouden uitwerken, welke maatschappelijke uitdagingen/problemen hier in onze regio/in onze buurt of in de publieke opinie rond onderwijs zouden verdwijnen of verminderen? <ul style="list-style-type: none"> – Daag ook uit om neveneffecten, onbedoelde effecten, de mooi-meegenomen effecten te bedenken/verzinnen/... <ul style="list-style-type: none"> → het hoeft niet mega realistisch te zijn, we mogen in deze oefening overshooten. Er moet echt enthousiasme ontstaan... • Draagt het bij om ons voor te bereiden op toekomstige uitdagingen binnen onderwijs/ de maatschappij? • Zijn er ook bezwaren of bezorgdheden/twijfels bij het inzetten op dit topic? (inhoud, inspanning, resources...) Relevante geschiedenis m.b.t. het thema? <p>Laat de subgroepjes plenair terugkoppelen, bijv. a.d.h.v. een presentatie van de opgedane inzichten op een slide of flap.</p>
<p>OEF2: Waardenoefening</p> <p>Doel: het centrale thema verbinden met de waarden, missie en visie van de school. Hoe kan de professionalisering ons helpen om deze te realiseren? Hoe sluit het thema aan bij waar wij als school voor staan?</p>	<p>Werkwijze: print de waarden, visie en missie van de school uit. Laat een groepje leraren nadenken over:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Welke passages uit onze missie of visie raken direct aan dit thema? • In welke mate dragen we vandaag via dit thema bij aan onze missie/visie? • Wat zou beter kunnen? • Wat zou het opleveren als we hierin sterker worden? • Hoe willen we dat leraren, leerlingen en ouders spreken over de eigenheid van onze school? Heeft het thema een plaats daarbinnen? Op welke manier? <p>Laat de relatie/verbinding visueel maken om te presenteren aan de anderen.</p>
<p>OEF3: Visieontwikkeling/ stel-je-voor-oefening</p> <p>Doel: een gedeeld toekomstbeeld vormen van hoe het thema tot uiting kan komen in de dagelijkse schoolwerking.</p>	<p>Werkwijze: verbeeldend:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe ziet een school die sterk is in het thema eruit? Wat is de sfeer? Hoe gedragen leraren en leerlingen zich? Wat gebeurt er in de klas, op de speelplaats, in de leraarskamer, in het contact met ouders...? • Wat willen wij hiervan voor onze school? Wat willen we niet? Waarover willen we nog meer meten/wat kunnen we ons moeilijk verbeelden? <p>Laat de antwoorden visueel maken bijv. door met beelden uit tijdschriften te werken of schematisch voorstellen om te presenteren aan de anderen.</p>

<p>OEF4: SWOT-analyse</p> <p>Doel: Het centrale thema verkennen door het in kaart brengen van sterktes, zwaktes, opportuniteiten/kansen/aanknopingspunten en bedreigingen/drempels. Waar ligt het meeste groeipotentieel?</p>	<p>Werkwijze: Geef het groepje een SWOT-matrix (bij voorkeur invulbaar) met (enkele van) volgende richtvragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • S: Wat doen we al goed rond dit thema? Wat zijn onze sterke punten intern? Welke successen of positieve voorbeelden kunnen we benoemen? Welke kennis, vaardigheden of attitudes zijn al aanwezig in ons team rond dit thema? Wat hebben we al 'liggen'? Welke structuren, processen... kunnen ons helpen om rond het thema te werken? • W: Welke vaardigheden of kennis ontbreken (nog) in het team? Waar lopen we structureel tegenaan? Wat proberen we wel, maar lukt niet zoals we willen? Zijn er gewoontes of overtuigingen die ons hierin tegenhouden? • O: Welke trends of ontwikkelingen in onderwijs bieden hier kansen? Zijn er externe partners, netwerken of opleidingen die ons kunnen versterken? Waar liggen mogelijkheden om het thema schoolbreed te verankeren? Welke behoeften of vragen van leerlingen of ouders sluiten aan bij dit thema? • T: Welke randvoorwaarden of externe druk maken dit thema moeilijk? Zijn er beleidsveranderingen of verwachtingen die botsen met dit thema? Kunnen we bepaalde negatieve reacties verwachten bij leerlingen, ouders of collega's wanneer we hierin veranderen? Welke risico's zijn er als we hierin investeren, maar het niet lukt? <p>Laat de antwoorden op bovenstaande vragen eventueel opsplitsen naar micro-meso-macro-niveau (in mijn klas/voor mijn leerlingen – in onze school – in het onderwijs/in de samenleving).</p>
<p>OEF5: Stellingenspel: Wat als...?</p> <p>Doel: dialoog en kritische reflectie stimuleren: wat vinden we écht belangrijk? Denken stimuleren buiten de eigen comfortzone. Over belang, kansen en mogelijke impact.</p>	<p>Werkwijze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formulier 6 tot 10 prikkelende stellingen over het gekozen thema. Ze mogen scherp zijn – ze zijn bedoeld om standpunten uit te lokken. Kies een ruimte waar deelnemers fysiek positie kunnen innemen (of werk digitaal met “eens – dit is wenselijk voor onze school”/ “neutraal/ “oneens – dit is niet wenselijk”). • Lees een stelling voor en laat teamleden positie innemen: eens / oneens / neutraal. Geef per ronde enkele deelnemers het woord: Waarom sta je daar? Stimuleer doorvragen: Wat maakt dat je twijfelt? • Laat na elke 2-3 stellingen of aan het einde reflecteren: Wat valt op? Welke aannames of percepties leven er in ons team? Welke aanknopingspunten zijn er om met het thema aan de slag te gaan?
<p>OEF6: Inschalings- of barometeroefening</p> <p>Doel: Ambities creëren en richting formuleren voor verdere professionalisering.</p>	<p>Werkwijze: Je deelt het overkoepelende thema op in 4 tot 6 subthema's. Hang per subthema een A3-vel op met een schaal van 0 tot 10 (of werk online). Laat het team per subthema reflecteren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waar staan we nu als team? (bijv. “We staan op 4”). • Waar willen we naartoe binnen een jaar? (bijv. “We willen naar 7”).

	<p>Laat iedereen een stip zetten op de schaal (bijv. met stickers, stift of online stemronde). Laat het team (ev. in kleinere groepjes per subthema) in gesprek gaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat maakt dat we nu op deze plek staan? • Wat doen we al goed? Wat zijn belemmeringen? • Wat hebben we nodig om te kunnen groeien? <p>Laat de groepjes eventueel om de beurt en subthema behandelen en verder werken op het vorige groepje. Laat aan het eind plenair terugkoppelen. Welke subthema's vragen nu de meeste aandacht? Wat verraste ons? Waar moeten we vooral nog in groeien? Wat willen we als eerste aanpakken?</p>
<p>OEF7: Six Thinking Hats</p> <p>Doel: Het thema breed belichten en ruimte maken voor diverse perspectieven.</p>	<p>Werkwijze: Leg kort uit wat de 6 hoeden betekenen. Iedereen in het team/in het groepje denkt met dezelfde hoed gedurende telkens 5–10 minuten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wit (feiten): Wat weten we al over dit thema? Wat zeggen data, voorbeelden, observaties, feedback? Wat ontbreekt nog aan informatie? • Rood (gevoel): Hoe voelen we ons bij dit thema? Wat roept dit thema op bij ons? Bijv. vertrouwen, onzekerheid, enthousiasme? • Geel (positief): Welke voordelen zien we? Wat kan professionalisering op dit gebied opleveren voor leerlingen, ouders, teamleden? Hoe draagt het bij aan onze missie? • Zwart (kritisch): Wat zijn de risico's? Waar zou het kunnen mislopen? Wat zijn valkuilen of belemmerende factoren? • Groen (creatief): Hoe zouden we dit thema anders of vernieuwend kunnen aanpakken? • Blauw (proces): Wat hebben we geleerd van deze oefening? Waar zitten kansen om samen te groeien? <p>Gebruik werkbladen of post-its per hoed(kleur) en visualiseer de hoeden.</p>
<p>OEF8: Appreciative inquiry: de 5D-methode</p> <p>Doel: Het thema verkennen met een positieve bril: vertrekkend vanuit sterktes en dromen.</p>	<p>Werkwijze:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Define (Afbakenen): Wat bedoelen we precies met het thema? Wat willen we m.a.w. gaan versterken? Waarom is dit belangrijk voor onze school, onze visie? Tip: Laat het team in duo's/groepjes een korte definitie formuleren. 2. Discover (Ontdekken van wat werkt): Wat doen we al? Wat en wanneer loopt het al goed en wat maakt dat dat al goed loopt? Laat het team succesverhalen delen. Welke kwaliteiten van jezelf en je collega's speelden daarin een rol? 3. Dream (Dromen over de gewenste toekomst): Stel, het is 2027. Onze school is een voorbeeldschool geworden op vlak van dit thema. Wat zie je? Wat hoor je? Wat doen leerlingen? Wat doen wij? Wat staat er over ons in de krant of in Klasse? Tip: Laat groepjes werken aan een creatieve uitwerking van hun droom- of toekomstbeeld.

	<p>4. Design (Ontwerpen van strategieën en acties): Wat kunnen we doen om dichterbij dat droombeeld te komen? Wat moeten we behouden? Wat moeten we versterken? Wat mogen we loslaten? Welke structuren of routines kunnen dit ondersteunen?</p> <p>5. Destiny (Doen & verduurzamen): Wat is de eerste stap die we morgen al kunnen zetten? Hoe houden we dit thema levend? Hoe willen we hiermee verder gaan?</p>
<p>OEF9: Impact mapping</p> <p>Doel: Helder krijgen waarom en voor wie je met dit thema aan de slag wil gaan en hoe je bijhorende verandering kan teweegbrengen.</p>	<p>Werkwijze: Je werkt met concentrische cirkels (als een doelwit of radar), met telkens een kernvraag:</p> <p>[Why] = Visie/ impact: Waarom moeten we met dit thema aan de slag gaan? Welke impact zouden we kunnen realiseren of leerling- en op schoolniveau? Wat willen bereiken?</p> <p>↓</p> <p>[Who] = Doelgroepen: Wie moet er veranderen of betrokken worden? Wie moet er iets anders doen of denken om deze impact te realiseren?</p> <p>↓</p> <p>[How] = Gewenste gedragsverandering: Welk gedrag willen we zien bij die groep? Wat moet er veranderen in gedrag, houding, kennis...?</p> <p>↓</p> <p>[What] = concrete acties: Wat kunnen wij doen? Hoe kan professionalisering dit gedrag ondersteunen?</p> <p>Je laat het team van binnen naar buiten denken (visie → actie), of net van buiten naar binnen (actie waarom?).</p>
<p>OEF10: Themaverkenning a.d.h.v. artikel</p> <p>Doel: Zich inlezen in het thema, reflectie op gang brengen en positie laten innemen.</p>	<p>Werkwijze: Kies een artikel m.b.t. het centrale thema (bijv. uit Klasse). Het artikel moet idealiter genuanceerde standpunten bevatten, uitnodigen tot debat of reflectie met enkele stellingen of meningen, en/of concrete praktijkvoorbeelden presenteren. Vervolgens zijn er verschillende opties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barometer in de ruimte (zie barometeroefening hoger): Projecteer enkele stellingen uit het artikel (of lees ze voor) en laat mensen fysiek plaatsnemen op een lijn van "helemaal eens" tot "helemaal oneens". Stel vragen als: Waarom sta je hier? Wat maakt dat je hier zo over denkt? • Laat deelnemers eerst individueel stemmen op 2-3 stellingen uit het artikel (bv. met post-its, kaartjes of digitaal). Vorm kleine groepjes per 'kamp' en laat hen hun standpunt toelichten aan de anderen. Daarna: wisselen van groepje en luisteren naar andere perspectieven. • Reflectie via rollen. Laat teamleden lezen vanuit een rol: leerling, ouder, leraar, beleidsmaker, directeur. Hoe zouden ze reageren op het artikel? Welke argumenten zouden ze maken? • Verbind het met de schoolcontext. Laat het team reflecteren: Hoe verhoudt dit artikel zich tot onze schoolvisie? Wat herkennen we uit onze praktijk? Wat roept weerstand op? Wat inspireert? Wat nemen we mee uit het artikel?

<p>OEF11: Spanningen als drijfveer voor verandering</p> <p>Doel: Spanningen m.b.t. het thema expliciet en bespreekbaar maken, benutten als waardevolle signalen, waardoor spanningen worden omgezet in kansen en een startpunt voor verandering of actie.</p>	<p>Werkwijze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stap 1: individuele reflectie (a.d.h.v. sjabloon): spanningen identificeren: <ul style="list-style-type: none"> – Wat ervaar jij als spanning binnen dit thema? Wat vindt je moeilijk? Wat raakt je? Wat schuurt? Waarover voel je je onzeker? – Wat zegt deze spanning over wat jij belangrijk vindt? Wat zou er beter of anders kunnen? Wat zou er gebeuren als deze spanning wegvalt? Wat zou je dan voelen, merken of zien? Laat iedereen 1–2 spanningen kiezen die voor hen het meest betekenisvol zijn. • Stap 2: uitwisseling: Laat teamleden in kleine groepjes vertellen: Welke spanning heb jij gekozen? Waar zit volgens jou het verschil tussen ‘wat is’ en ‘wat zou kunnen zijn’? Herken ik jouw spanning? Heb ik die ook (anders) ervaren? Noteer thema’s die terugkomen. • Stap 3: spanningen clusteren: Breng de spanningen samen op een groot bord of muur, cluster tot thema’s en geef een titel aan elke cluster (bv. “te weinig ruimte voor preventief handelen”, “gebrek aan handvatten voor hoe te reageren op storend gedrag”). • Stap 4: kansen formuleren: Welke kansen zijn er om met de clusters aan de slag te gaan? Wat zou er verbeteren als we hier iets aan doen? Welke eerste stap of actie zou zinvol zijn?
--	--

FASE 3: Afronding/ Wrap up (15 min.)

Doel	Wat en hoe?
<p>De teamleden krijgen de kans om te reflecteren op het gecreëerde gevoel van urgentie.</p>	<p>Om af te ronden geef je de teamleden de kans om uit te drukken wat deze sessie bij hen heeft teweeggebracht en hoe ze op dit moment naar het professionaliseringstraject kijken. Is het burning platform gecreëerd? Voelt iedereen de urgentie en hebben ze energie om ermee te starten?</p> <p>Hou deze fase kort en krachtig. Vermijd dat er op dit moment nog heel veel geventileerd wordt.</p> <p>Suggestie: Ga in een kring staan en plaats in het midden een doosje lucifers (of deel luciferdoosjes uit). Rond het doosje leg je enkele mogelijke vragen (of je presenteert ze op een groot scherm). Mogelijke vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat is je bijgebleven uit de oefening vandaag? • Wat heeft je verrast tijdens de oefening vandaag? • Wat zit nu op de voorgrond als je denkt aan het thema en de professionalisering die we hiervoor zullen volgen/opzetten? • Met welk gevoel kijk je uit naar het thema en de professionalisering die we hiervoor zullen volgen/opzetten? • Hoe groot is de goesting om erin te vliegen? • Met welke bezorgdheid zit je nog? • Wat wil je nog delen met het team na deze oefening? • ... <p>Ieder mag om beurt een lucifer nemen, deze aanstrijken en gedurende de tijd dat de lucifer opbrandt, een kort antwoord formuleren op één van de vragen.</p> <p>Expliciteer tenslotte hoe je verder gaat met deze input om de professionalisering verder vorm te geven en wat de volgende stappen zullen zijn.</p>